

Аспекти формування мотивацій студентів до занять фізичним вихованням

Петрюк О.В., Горбань І.Ю., Клокова С.Ю.

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Анотація. Розглянуті деякі аспекти формування мотивацій у студентів педагогічних спеціальностей щодо занять фізичним вихованням і спортом в секційних групах у вищих навчальних закладах. Встановлено, що така діяльність повинна мати відчутний результат, бути оціненою та нести задоволення.

Ключові слова: фізичне виховання, секції, студенти, педагоги, мотивація.

Актуальність. Підвищення рівня вмотивованості студентів до занять фізичним вихованням завжди є актуальним. Особливо у зв'язку з новими вимогами МОН України щодо виведення з навчальних планів навчальної дисципліни «Фізичне виховання» та скасування форми контролю. Відомо, що фізичне виховання відіграє особливу роль у складному та багатофакторному процесі формування особистості майбутнього педагога, закладає фундамент здоров'я та забезпечує можливість довготривалої навчально-пізнавальної роботи. Саме тому постає питання формування стійких мотивацій у студентів до занять у спортивних та оздоровчо-спортивних секціях в нових умовах навчального процесу.

Мета дослідження – вивчення аспектів формування мотивів у студентів до занять фізичними вправами і спортом у секціях вищих навчальних закладів за умов відсутності обов'язкових занять та форм контролю.

Результати дослідження. Фізична культура є частиною різнобічного розвитку особистості, що забезпечує умови для продуктивної навчально-пізнавальної діяльності та є гарантом здоров'я і красивої постаті, що особливо важливо для студентів педагогічних навчальних закладів. Майбутні педагоги своєю професійною діяльністю закладають основи внутрішньої фізичної культури майбутніх поколінь, тим самим виховуючи гідну і здорову націю. Саме тому формування мотивацій у студентів щодо занять фізичною культурою та потреби у активному способі життя є однією із найважливіших складових процесу виховання майбутнього вчителя, особливо у зв'язку зі змінами у викладанні предмету «Фізичне виховання».

Вивчення мотивів студентів щодо занять фізичним вихованням це важлива ланка

правильної побудови секційної роботи. Мотивація є однією з найважливіших проблем сучасної психології і педагогіки. Це обумовлено вдосконаленням системи освіти, підготовкою студента до майбутнього професійного життя, можливістю до самостійного набуття знань та формування активної життєвої позиції. Питання, пов'язані з мотивацією до занять фізичною культурою студентів в нових умовах, залишаються недостатньо розглянуті. Тож розглянемо теоретичні аспекти цих понять.

Л.І. Божовіч вважає, що мотивація – це певна кількість мотивів, які визначають зазначену діяльність. Мотивом є вища форма спонукання і регуляції діяльності, взаємодії людини з навколишнім середовищем. Одним з видів мотивації, що визначають творче, ініціативне ставлення людини до справи є мотивація досягнення, яка спрямована на можливо краще виконання будь-якого виду діяльності та орієнтована на досягнення певного результату [1]. Мотивація досягнення проявляється у прагненні особистості докладати зусилля і домагатися, якомога кращих результатів в області, яку вона вважає найбільш значущою. Мотив досягнення може задовольнятися у спортивному, навчальному або у будь-якому іншому виді діяльності та у будь-якому віці. Головні критерії мотиву досягнення, як правило, пов'язані з прагненням домагатися успіху, уникати невдач, з тим, щоб підвищити або зберегти самоповагу, самооцінку, повагу оточуючих. Але досягнення цього мотиву може різнитися: одні прагнуть до успіху, активно беруться за складні проблеми, інші намагаються зберегти вже досягнуте та не ризикувати.

Х. Хекхаузен вважає, що мотив досягнення визначається діяльністю, коли є завдання і стандарт виконання завдання. Діяльність повинна задовольняти ряду умов: 1. Залишати після себе відчутний результат; 2. Оцінюватися якісно або кількісно; 3. Вимоги до

оцінюваної діяльності не повинні бути ні занадто низькими, ні занадто високими; 4. Для оцінки результатів діяльності повинна бути певна порівняльна шкала і в рамках цієї шкали якийсь нормативний рівень, що вважається обов'язковим; 5. Діяльність повинна бути бажаною для суб'єкта і її результат повинен бути досягнутим ним самим [4].

Для ситуації мотиву досягнення, за М.Ш. Магомед-Еміновим характерними є наступні особливості: наявність завдання, що вимагає індивідуального виконання діяльності; можливість успішного або неуспішного виконання діяльності; наявність стандартів майстерності виконання (зовнішніх і внутрішніх критеріїв оцінки результату); переживання суб'єктом почуття власної відповідальності за результат дії; оцінка результатів на основі порівняльної шкали, заданої стандартом майстерності (самооцінка, оцінка з боку інших) [3].

Аналіз спеціальних літературних джерел довів, що основними напрямками формування мотивацій у молоді є природна потреба у самореалізації, активності, творчій діяльності, самоствердженні, підвищення рівня свого особистого досвіду, відповідати якимось своїм ідеалам і ідеалам сучасного суспільства, своєму світогляду. Важливим створенням сприятливих умов мотивацій є педагогічний вплив у вигляді різноманітних стимулів – нагорода, заохочення, похвала, чітке дотримання вимог, тиск колективу, покарання тощо.

Мотивацією до занять фізичною культурою можна вважати процес в результаті якого фізична діяльність набуває певного змісту для особистості, створює стійку зацікавленість нею та перетворює її у внутрішню потребу. Основними мотивами, за даними великої кількості дослідників (Гриньовою В.М., Видріним В.М., Єрмаковим С.С., Кривенцовою І.В. та інші), є зміцнення здоров'я, отримання задоволення від занять, спілкування, бажання красиво виглядати. У структурі мотивацій до занять фізичною культурою і спортом важливо враховувати суспільні, сімейні та особисті моральні мотиви і мотиви самоствердження, самовираження.

Успішне формування позитивної мотивації до занять фізичною культурою можливі тільки при правильному співвідношенні суспільного та індивідуального мотивів, нехтування або ігнорування того чи іншого мотиву однаково призводить до негативних результатів. Також це залежить від форми та змісту самих занять з фізичного виховання.

Висновки. Таким чином, для досягнення позитивної мотивації студентів щодо занять фізичним вихованням у секційних групах повинні враховуватися наступні положення: 1) фізкультурна діяльність повинна мати відчутний

результат для кожного; 2) цей результат має бути оціненим; 3) вимоги щодо оцінювання мають бути чітко сформульованими, зрозумілими студенту та враховувати індивідуальні особливості кожного, тобто мати середні показники; 4) фізкультурно-спортивна діяльність повинна бути бажаною для студента, і її результат має нести задоволення від досягнення особистої мети.

Перспективою наших досліджень вважаємо пошук адекватних шляхів та методів формування стійкої потреби майбутніх педагогів у активному способі життя.

Література:

1. Божович Л.И. Изучение мотивации поведения детей и подростков / Л.И. Божович. – М., 1972. – 352с.
2. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы / Е.П. Ильин. – СПб: Питер, 2000. – 508 с.
3. Магомед-Эминов М.Ш. Мотивация достижения: Структура и механизмы: дис. канд. псих. наук / М.Ш. Магомед-Эминов. – М., 1987. – 343с.
4. Петрюк О.В. Моделирование навчальної діяльності студентів на заняттях фехтування у вищих навчальних закладах / О.В. Петрюк, О.В. Іванов, С.Ю. Клокова // Проблемы и перспективы развития спортивных игр и единоборств в высших учебных заведениях // Сборник статей X международной научной конференции Харьков: ХГАФК, 2014. – С.168-172.
5. Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность / Х. Хекхаузен. – М.: Педагогика, 1986. – Т.1 – 480 с.; Т.2 – 398 с.

Інформація об авторах:

Петрюк Ольга Володимирівна, аспірант Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, amaretta@ukr.net

Горбань Ігор Юрійович, старший викладач кафедри фізкультурно-оздоровчого та спортивного фехтування Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

Клокова Світлана Юрїївна, викладач кафедри фізкультурно-оздоровчого та спортивного фехтування Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

Поступила в редакцію 18.11.2015